

AKCIJSKI PROJEKT »KAKO SE LAHKO IGRAMO POZIMI« ALI OTROCI SOUSTVARJAJO PROJEKT OD NAČRTA DO IZVEDBE. / Andreja Kramar Klešnik / Vrtec Zelena jama, Enota Zmajček, Ljubljana

V članku bi vam rada predstavila akcijski projekt z naslovom »Kako se lahko igramo pozimi«, ki smo ga v vrtcu Zelena jama, enota Zmajček, izvajali v eni od preteklih zim in je trajal 3 mesece. V projektu so sodelovali otroci iz petih skupin v starosti od 2,5 leta do 6 let, strokovni delavci vrtca in starši s svojimi pobudami in komentarji. Igrišče je bilo takrat potrebno prenove, igrala so bila stara in dotrajana, zato je bilo v lanskem letu igrišče popolnoma prenovljeno.

Namesto uvoda

Za otroke je zunanje igrišče učni, delovni in raziskovalni prostor. Je prostor, kjer poleg urešničevanja potrebe po gibanju otrok navezuje socialne stike z vrstniki in odraslimi ter dnevno pridobiva nove izkušnje. Pomembno je, da vzgojitelji ustvarjamo takšne pogoje, ki ga bodo spodbujali pri tem, mu odpirali svet, ustvarjali čustveno varnost in razvijali ustvarjalnost.

Vzgojitelj oz. vzgojiteljica je tista, ki lahko otroku ponudi bogato izbiro sredstev, materialov in vsebin, ter izkoristi okolje, v katerem se vrtec nahaja, za obogatitev otrokovega učnega in igralnega okolja. Prav zato se od vzgojiteljice pričakuje velika mera

inovativnosti, ustvarjalnosti in pozitivne osebne naravnosti pri delu z otroki.

Kriteriji odraslih, kaj je dobro oblikovano igrišče, se mogoče razlikujejo od kriterijev otrok. Zato je pomembno poslušati mnenja, predloge, zamisli otrok in jih dokumentirati. Pozorno jih je treba tudi opazovati, ko se igrajo, saj so prav oni najboljši strokovnjaki za igro. Hkrati pa na tak način odrasli spoznamo precej otroških predstav o njihovem idealnem igrišču.

Namen in cilji projekta

Lizbonska strategija Evropske unije opredeljuje vseživljenjsko učenje kot enega temeljnih

vzvodov preobrazbe družbe v novem tisočletju. Družba znanja – učeča se družba zahteva povsem nova znanja, nove veščine in nova stališča. Uspešnost posameznika je v družbi znanja odvisna od sposobnosti učiti se vse življenje in se prilagajati novim situacijam – prevzeti odgovornost za svoje učenje. To pa zahteva bistveno drugačen proces načrtovanja in evalviranja pedagoškega dela. Ob tem se moramo strokovni delavci vprašati, ali smo dovolj usposobljeni, da načrtujemo pedagoški proces, ne samo na deklarativni, temveč tudi na izvedbeni ravni, in ali nam znanje predstavlja vrednoto.



Namen projekta je bil, da otroci in odrasli skupaj aktivno preživimo čas bivanja na prostem – tudi v zimskih mesecih, ko se zdi, da je to težje. Želeli smo izkoristiti dane možnosti, ki nam jih nudi igrišče, hkrati pa domišljijo in ustvarjalnost otrok ter njihove zamisli o kakovostnem preživljanju časa na prostem.

Želeli smo ugotoviti, kako pomembna je participacija otrok v smislu njihove aktivne soudeležbe pri načrtovanju, odločanju, izvajanju dejavnosti v vrtcu. Kako to občutijo otroci, kako odrasli ter kako pomembni so ustvarjalnost, kreativnost pri pripravi vsebin in sredstev ter osebnostna naravnost vzgojitelja.

Cilji, ki smo jim sledili:

- ▶ Ciljno naravnano in premišljeno načrtovanje otrokove igre na prostem; ustvarjalnost vzgojiteljev pri oblikovanju bogatega učno-vzgojnega okolja.
- ▶ Uporaba obstoječih izzivov, ki jih nudi dano okolje.
- ▶ Aktivna vloga otroka in ustvarjalnost pri načrtovanju preživljanja prostega časa.

Potek projekta

Na uvodnem, skupnem sestanku smo strokovni delavci enote oblikovali cilje, smernice, kako se bomo projekta lotili. Dogovorili smo se, da bodo otroci 3 dni brez igrac, kar naj bi jih spodbudilo k drugačni igri. Otroke smo najprej opazovali, njihovo dejavnost dokumentirali, se z njimi pogovarjali. Otroci so komentirali, narisali in odgovarjali na vprašanja, ki smo jih predhodno oblikovali skupaj v okviru smernic. Zaradi hitro spremenljivega vremena smo pripravili tri različne načrte: za dež, sonce, sneg. Plakate, opremljene s fotografijami, idejami, komentarji, risbami, smo sproti dopolnjevali. Najprej so bili na voljo otrokom v igralnicah, kasneje pa predstavljeni tudi staršem, ki so bili povabljeni k sodelovanju. Projekt je bil voden po fazah odprtega tipa.

Vprašanja, namenjena otrokom, in njihovi odgovori:

KAJ STE TE TRI DNI POČELI NA IGRIŠČU IN KAKO STE SE IGRALI?

- ▶ Ni bilo igrac, igrali smo se s prijatelji.
- ▶ Igrali smo se na gugalnicah in na toboganu.

- ▶ Na avtu smo bili.
- ▶ Metali smo sneg.
- ▶ Delali smo angelčke, snežake.
- ▶ Našli smo korenje in palice.
- ▶ Ker ni bilo igrac, smo se guncali.
- ▶ Delala sem kolačke iz snega.
- ▶ Porivale smo se.
- ▶ Šli smo se rokoborbo.
- ▶ Kurili smo ogenj.
- ▶ Pucali smo klopco in stopnice.
- ▶ Naredili smo raketo.
- ▶ Lovili smo se in skrivali.
- ▶ Naredili smo grad, potem smo ga pa očistili.
- ▶ Hokej smo igrali s storžem.
- ▶ Malo mi je bilo dolgčas.

KAJ BI ŠE LAHKO POČELI NA IGRIŠČU?

- ▶ Imeli bi bob in škatle.
- ▶ Vlekli bi se na sankah in krožnikih.
- ▶ Imel bi kanglice in lopatke.
- ▶ Lahko bi imeli živali.
- ▶ Pa velik šotor ali pa hišo, potem bi se pa lahko notri skrili.
- ▶ Tekli bi, hodili, se šli skrivalnice.



KAJ TI JE VŠEČ NA IGRIŠČU?

- ▶ Gugalnice.
- ▶ Tobogani.
- ▶ Tobogan.
- ▶ Najbolj mi je všeč snežaka delat, poleti pa se s kanglicami igrati in s kolesom voziti.
- ▶ Tobogan.
- ▶ Sneg.
- ▶ Gugalnice.
- ▶ Avto.

KAJ TI NI VŠEČ NA IGRIŠČU?

- ▶ Včasih so smeti, pa ni koša.
- ▶ Ni mi všeč avto brez volana.
- ▶ Tobogan, ker je spodaj luža.
- ▶ Ograja mi ni všeč.
- ▶ Gugalnice mi niso všeč, ker sem se že navadil gugati.
- ▶ Klopce so mi všeč, mize pa ne.
- ▶ Ograja, tista plastična.
- ▶ Peskovnik, ker je mivka trda.

KAJ POGREŠAŠ NA IGRIŠČU?

- ▶ Konja, na katerem se gugaš.
- ▶ Dirkalni avto.
- ▶ Koš za žoge na drevesu.
- ▶ Velik trampolin, da lahko skačeta dva ali pa trije otroci.
- ▶ Ne vem.
- ▶ Še eno kolo.
- ▶ Indijansko hišico.
- ▶ Mivko kot čokolado.
- ▶ Več plezal, takih z vrvo.
- ▶ Rožice, živali.
- ▶ Konjička za guncat.

KAKO BI IZBOLJŠALI IGRIŠČE?

- ▶ Cveto (hišnik) bi nam naredil novo igrišče.
- ▶ Pobarval bi vse.
- ▶ Več bi moralo biti gugalnic.
- ▶ Lahko bi imeli bazen, tak, da notri skočiš.
- ▶ Lahko bi kaj prinesli od doma.
- ▶ Jaz bi prinesel žogo.
- ▶ Moj oči bi lahko naredil koš.
- ▶ Dali bi še kakšne klopce.
- ▶ Na drevesu bi imeli hišo, samo bi potem rabili tudi lestev.
- ▶ Imeli bi lahko gledališče.

Vprašanja, namenjena staršem:

- ▶ KAKO IN S ČIM STE SE IGRALI, KO STE BILI OTROCI?
- ▶ KAKO BI SE OTROCI ŠE LAHKO IGRALI NA IGRIŠČU?

▶ ALI JE OPREMLJENOST IGRIŠČA BISTVENEGA POMENA PRI ODLOČITVI, V KATERI VRTEC BO HODIL VAŠ OTROK?

Večina staršev je navedla skupinske igre: ristanc, ravbarje in žandarje, zemljo krast, igre z žogo, obročem, gnilo jajce, skakanje z elastiko, med dvema ognjema, plezanje na drevesa ... Starši so predlagali večinoma gibalne igre, igre iz njihove mladosti, nekateri so zadovoljni s tem, kar jim že sedaj ponujamo, nekdo je zapisal, naj jih prepustimo njihovi (otroški) domišljiji.

Seveda jim je pomembna tudi oprema, a ne bistveno.

Plakate smo razdelili glede na tematiko:

Dežni načrt

Dejavnosti so bile različne, med drugim pri starejših otrocih preskakovanje luže, pri mlajših pa hoja po lužah in čofotanje. Izmerili smo globino luž, vanje metali kamenčke, kasneje kepe, lovili dež v lončke, posode, zmrzal uporabili za drsališče. Nekateri otroci so preizkusili kolesarjenje v dežju ...

Sončni načrt

Prepletanje elastike med drevesi, gibalne igre, ki so vključevale elastiko, pločevinke kot pripomoček za ustvarjanje različnih zvokov, igra z milnico – maksi mehurčki, trakovi iz papirja in baloni za opazovanje vetra, izdelava kotičkov iz bambusnih rolojev za simbolno igro – stanovanja na prostem, stara kuhinjska posoda, odtisi drevesne skorje ...

Snežni načrt

Odtisi rok, nog in telesa v sneg, skakanje v sneg z dvignjenih površin peskovnika ali klopi, opazovanje odtisov, sledi, primerjanje in ugotavljanje, v čem se razlikujejo. Izdelava snežakov, kepanje preko »obrambnega zidu«, metanje kep v daljino, višino, v cilj in gradnja labirinta v snegu ... Pred prenovo igrišča ni imelo vzpetine, zato sankanje ni bilo možno, pač pa so se otroci vlekli na gumah, plastičnih krožnikih in priložnostnih saneh – škatlah, s pomočjo vrvi so si ustvarili žičnico in se vlekli na tobogan ...

Vrednotenje projekta

Kot omenjeno, smo projekt začeli z opazovanjem otrok, kaj počnejo na igrišču brez vseh dodatnih sredstev in kakšna je njihova igra. V začetku so bili morda nekoliko presenečeni, a so si sčasoma znali poiskati sredstva

za igro. Kasneje smo tudi otroke povabili k opazovanju in bili so zelo natančni, pozornost so preusmerili na podrobnosti. Vsa kasneje dodana sredstva in materiale, ki so bili za igro na prostem novost, so otroci z zanimanjem sprejeli. S tem ko so imeli otroci možnost preizkušati svoje ideje v praksi, so se veliko naučili, pridobili nove izkušnje in jih kasneje znali uporabiti v novi situaciji.

Na skupnih sestankih zaposlenih smo poskušali že med potekom projekta povzeti ugotovitve. Opremljenost igrišča s sodobnimi igrali je pomembna, za to je zadolženo vodstvo oz. financer, zelo pomembna pa je vloga vzgojitelja, ki mora znotraj danih možnosti poskrbeti za strokovno nadgradnjo. Sodobno igrišče ne nadomešča vzgojiteljeve vloge, lahko jo le podpira, česar pa se še ne zavedamo v polni meri.

Pomembna ugotovitev je, da se otroci še znajo igrati tudi takrat, ko nimajo na voljo nobenih pripomočkov. Pravzaprav jim to morda včasih koristi, saj si za igro poiščejo vse tisto, kar jim ob obilici igrač in igral sicer ne vzbudi zanimanja. Navežejo tudi več stikov z vrstniki in vzgojiteljicami.

Zaključek

Za zunanjo motivacijo je pri otroku gotovo najpomembnejša vzgojiteljica, precej pa pripomore tudi spodbudno okolje, zanj pa je v veliki meri zadolžena tudi vzgojiteljica. Vemo, da lahko z vnašanjem ustreznih, zanimivih elementov v učno okolje še tako nezanimivo in pusto naravno okolje spremenimo v otroku zanimiv prostor, kjer bo imel možnost izraziti svoje ideje ter zadovoljiti potrebe po gibanju in prebivanju na prostem.

Da vzgojitelj lahko postane proaktiven, sinergičen in s svojim konstruktivnim delovanjem predstavlja vzor tako otrokom kot odraslim, morajo biti izpolnjeni tudi nekateri zunanji dejavniki, ki vplivajo na njegovo delovanje: svobodno ozračje, zaupanje, občutek varnosti, odprtost za ideje drugih, spoštovanje različnosti, razumnost, ustvarjalnost, pogum ... in pa pripravljenost na vseživljenjsko učenje. Od vzgojiteljev v vrtcu bo odvisno, kakšen odnos bodo imeli otroci do učenja, do svojega bližnjega ali širšega okolja, zato je pomembno, da namenimo veliko pozornosti tudi vzgajanju pozitivnega odnosa vzgojiteljev do učenja, do okolja in ne samo prebivanju v okolju.

